

Zlatý retrív

(Golden Retriever)

Má ruské, nebo anglické předky?

Rozhodně nejstarším prapředkem, a to všech retrívů, je novofundlandský pes, respektive St. John's Water Dog. Ovšem víc než z novofundlandského psa si zlatý retrív po exteriérové stránce vzal z ostrovních ohařů.

Jestliže je flat coated retrív na první pohled podobný černě zbarvenému hovawartovi, zlatý retrív je podobný plavě zbarvenému hovawartovi. Jenže s hovawartem nemá ani jeden z retrívů nic společného. Ani historii, ani povahu, a dokonce ani uplatnění. Dlouho byla historie zlatého retríva nejasná a zcela jinak prezentovaná než dnes.

V anglických novinách Country list se v roce 1914 psalo přibližně toto: V roce 1858 koupil sir Dudley Marjoribanks od ruského cirkusu skupinu psů, které odvezl na své panství ve skotském Guisachanu. Jejich povahu a umění využil však zcela jinak a začal je používat jako stopaře a přinašeče. Následně některé z nich spojil se svým oblíbeným bloodhoundem a tak vznikl zlatý retrív... Přestože této zprávě laická veřejnost i kynologičtí odborníci věřili až do poloviny 20. století, ukázalo se, že pravda je jinde. Zřejmě šťastnou shodou náhod a jistě i díky velké odhodlanosti zjistit pravdu objevil šestý hrabě z Ilchestru po zhruba sto letech (přesněji v roce 1952) podrobné a zajímavé dokumenty z let 1835–1890, které si sir Dudley Marjoribanks (později známý jako lord z Tweedmouthu) k překvapení mnohých vedl. Následovala usilovná mravenčí práce paní Elmy Stonexové a šestého lorda Ilchestera a v roce 1959 vynesli na veřej-

▲ Na první pohled vyzařující něha zlatého retrívřa získala srdce velké části i nekynologické veřejnosti. (foto: Eva Píchová)

nost ohromující a poměrně podrobné informace o vzniku a chovu zlatého retrívřa, které lord z Tweedmouthu zanechal. Přesto někteří kynologové jsou dodnes přesvědčeni, že v chovu zlatého retrívřa zapůsobila i krev ruských ovčáků. Či dokonce, že se zlatý retrívř zrodil na Kavkaze a do Anglie se dostal už jako „hotové plemeno“, které nepotřebovalo další zásahy jiných plemen. Ať už vznikl kdekoliv, nejvíce se o jeho vytříbení exteriéru i charakteru zapříchili britští chovatelé.

Život věnovaný zlatému retrívřovi

Uvedené záznamy hovoří o koupi psa od ševce v anglickém Brightonu v roce 1865, přičemž se jednalo o wavy coated retrívřa se zvláštnou srstí středně zlaté intenzity jménem Nous. Nous měl údajně oba rodiče černě zbarvené a pocházel od myslivce lorda Chichestra. Wavy coated retrívř se vyskytoval v různých barevných variantách a je pokládán za hlavní pilíř chovu zlatého retrívřa a vlastně i flat coated retrívřa.

Nousem byla připuštěna fena Tweed water španěla jménem Belle. Belle původně patřila Davidu Robertsonovi, který byl bratrance sira Dudleyho Marjoribankse. Ten fenu Marjoribanksovi na jeho žádost daroval. Belle byla základním kamenem jeho chovu zlatě zbarvených retrívřů. Štěňatům Belle, narozeným v roce 1868, se říkalo „anglický retrívř“ a byli v barvě hnědé a žluté. Sir Dudley Marjoribanks se rozhodl zůstat u žlutě zbarvených jedinců, a proto si ponechal v chovu všechny čtyři žlutě zbarvená štěňata. Jmenovala se Primrose, Crocus, Cowslip a Ada. Do svého chovu zařadil Cowslip a Primrose a na svém panství si ponechal Crocuse, kterého dal svému nejstaršímu synovi. Adu dal svému synovci, pátému earlovi z Ilchestru. Ten se také dál snažil podle svého uvážení věnovat se chovu dalších, nejlépe žlutých dlouhosrstých retrívřů. Neznámo proč však hodně připouštěl černými psy a také v tu dobu celkem dlouhosrstými labradory. Mimo jiné si nechal také štěně po Adě, psa Sweepa, který později zapůsobil zpět v chovu sira Marjoribankse. Všechny čtyři žluté feny po Belle sir Marjoribanks připsal, přičemž jednu irským setrem, a ostatní wavy coated retrívřem černé či žluté barvy a Tweed water španělem. Ti byli běžně zbarvení všemi odstíny hnědé. Tweed water španěl běžně pracoval u řeky Tweed, odtud má také svůj název. Mnoho se o něm neví, ale existuje názor, že byl velmi podobný německému křepelákovi. Přesto Elma Stonexová objevila obraz, o němž je přesvědčená, že je na něm zobrazen Tweed water španěl. Pak by byl velice podobný portugalskému, případně španělskému vodnímu psovi. Rozhodně tedy ne křepelákovi, kterého známe dnes. V záznamech je prý někde zmínka o jednom přikřížení bloodhouna. Zda je to pravda, a v jaké fázi byl připuštěn, to již historikové neuvádí. Po Cowslip a Tweed water španělovi si nechal v chovu Topsy, a od ní a černého kudrnatého retrívra si pak ponechal ještě štěně jménem Zoe. Zoe měla být zřejmě druhou, a poslední fenou, u níž došlo k přikřížení irského setra. Otec štěňat od Zoe se jmenoval Samson. Sir Marjoribanks vedl poměrně přesné záznamy, jakousi vlastní podrobnou plemennou knihu, ale bohužel s minimem popisů. Tato kniha plná zajímavých záznamů u liniové plemenitby je dodnes uložena v Kennel Clubu v Londýně.

Marjoribanks vytvořil čtyři různé linie se zpětnou vazbou na Cowslip. Tento druh plemenitby byl v druhé polovině 19. století nevídaný a sir Dudley Marjoribanks byl díky zpracované liniové ple-

menitbě fenomenálním chovatelem. Bylo těžké prosadit mezi šlechtu tyto psy, když byli tolik v oblibě flat coated retrívři a labradorští retrívři, oba v černé barvě. Ale nevzdával se. Choval celou řadu psů, včetně irských setrů, bíglů, pointrů, skotských jeleních psů a dalších plemen, přesto asi největší pozornost upřel na tvorbu nového plemene – dnes tolik všem známého zlatého retrívra. Poslední žluté odchovy se mu narodily v roce 1889 a štěňata dostala jména Rose a Prim. Zřejmě vzpomínka na začátky chovu... Přesto se vrcholné slávy svých psů nadočkal. Zemřel v roce 1894, takže dříve, než byl zlatý retrívř oficiálně uznán.

Vždy si našel cestičku, aby neupadl v zapomnění

Když Marjoribanks, lord z Tweedmouthu, zemřel, na jeho chovatelskou práci navázal jeden jeho syn, druhý lord Tweedmouth. Ovšem bohužel bylo panství Guisachan v roce 1905 prodáno a chov ustal. Jeho záznamy byly ztraceny.

Do chovu byli částečně zapojeni snad všichni příbuzní lorda z Tweedmouthu. Ovšem ne všichni sdíleli jeho kynologické nadšení. Jeho nejmladší syn Archie Marjoribanks jeden celý vrh žlutých štěňat prodal MacLennanovi. Ten dvě štěňata prodal dál lordu Harcourtovi. A právě tato dvě štěňata se stala hlavními pilíři následujícího moderního chovu zlatého retrívra dnešní doby. Jejich rodiči měli být Prim a Rose. V tu dobu již byli označováni jako hladkosrstí zlatí retrívři a lord Harcourt patřil na začátku 20. století k chovatelské špičce tohoto plemene. Linie, kterou udržoval, se jmenovala culhamská linie. Vedli ji psi jménem Culham Copper a Culham Brass. Lord Harcourt byl zároveň prvním vystavovatelem tohoto plemene. Vedle lorda Harcourta byla nejvýznamnější chovatelkou Winifred Maude Charlesworthová se svou chovatelskou stanicí Normanby, později přejmenovanou na Noranby.

V roce 1900 vyhrál na polních závodech hladkosrstý pes hnědé barvy. Tím, že jeho otec byl v záznamech uveden jako zlatý hladkosrstý retrívř Lucifer z chovu Dudleyho Marjoribankse, je to mnohými kynology považováno za první velké pracovní zaměřené vítězství zlatého retrívra. Když poté začal získávat ocenění na poli loveckém a v roce 1908 získal výborné ocenění na jedné z prestižních výstav, začala se o něho zajímat veřejnost.

V roce 1913 W. Charlesworthová založila první klub pro chovatele žlutých (zlatých) retrívřů a v témže roce došlo k prvnímu oficiálnímu přijmutí tohoto plemene. Zároveň byla na výstavách vyhlášena samostatná kategorie „žlutých a zlatých retrívřů“. Tím se stala historie zlatého retrívra v první třetině 20. století značně matoucí. Problémem je, že žlutě zbarveným labradorským retrívřům se na začátku 20. století říkalo stejně jako zlatým retrívřům. Dokonce není vyloučeno i jejich vzájemné přikřížení a záměna. Mimochodem, i dnes si laická veřejnost občas splete žlutě zbarveného labradora se zlatým retrívřem, byť především délka srsti je jasně rozděluje. Tehdy všichni žlutě zbarvení retrívři nesli označení „žlutý retrívř“, bez ohledu na délku srsti i historii. Také do plemenných knih byla obě plemena zapisována pod stejným názvem. Dodnes tak není úplně jasné, která část historie patří kterému plemeni. Až v roce 1920 bylo plemeno ze „žlutý retrívř“ přejmenováno na „zlatý retrívř“ a v roce 1923 bylo uznáno anglickým Kennel Clubem. Dnes je znám po celém světě i u nás jako golden retriever, u nás se používá častěji překlad – zlatý retrívř.

Vzrůstající obliba

V Kanadě byl uznán v roce 1927, v USA 1932. Jistě není bez zajímavosti, že od roku 1959 používají v Americe svůj vlastní (americký) standard, byť se jedná o britské plemeno. Zlatý retrívř v tom však není výjimkou. Američané u všech plemen zde chovaných mají své chovatelské směrnice, standardy, které jsou více či méně podobné standardům, vydaným zeměmi původu, a u žádného plemene příliš nehledí na plnochrupost. Běžně se zde markantně liší pracovní a exteriérové (výstavní) linie.

Největší a nekonečná obliba zlatých retrívřů propukla s ukončením 2. světové války. Ve velkém množství je dnes chován jak po celé Evropě, tak v Americe. Po celém světě se stal nesmírně populární, a když se dostal do skupiny deseti nejčastěji chovaných plemen, již v té desítky do dnešní doby zůstal. Všude však musel čekat na svůj čas – první importované jedince. Přesto se například do Německa dostali první retrívři až v šedesátých letech 20. století, k nám ještě později. Než se rozšířil po okolních zemích a zaplavil celou Evropu, dostal se z Anglie do mimoevropských zemí, jako například do Indie, Brazílie, Pákistánu... Později se rozšířil i do Argentiny, kde zlatí

▲ Výstavní postoj je vhodné procvičovat na různých místech.
(foto: Jana Taubrová)

retrívři dnes pracují u policie, nebo také na Nový Zéland, kde pracují především po boku lovců. Kvůli těmto vzdálenostem se využívá i umělé oplodnění, neboť snad v každém státě jsou zakládajícími liniemi linie anglické. Na začátku 21. století bylo v Americe zapsáno již 56 tisíc zlatých retrívřů. A to jen v americkém Kennel Clubu.

Především v sedmdesátých letech 20. století byli velice žádáni světlí, skoro až smetanoví zlatí retrívři. Tato srst byla většinou výrazněji delší a jaksi těžší než tmavší odstíny. Taková délka srsti se nelíbila majitelům lovecky používaných psů, protože byla poměrně nepraktická. Od osmdesátých let 20. století začali být v oblibě naopak tmavší odstíny. Dnes můžeme spatřit nejrůznější odstíny srsti, přičemž momentálně v chovu hrají prim střední tóny zlaté barvy.

Začátky chovu na území České republiky

Prvního zlatého retrívra dovezl do České republiky J. Hylmar z Nové Paky. Jednalo se o fenu z Holandska jménem Siti v. Kadiek. První krytí se uskutečnilo v Maďarsku psem jménem Tetra Akim Sandy.

Dne 16. 2. 1981 se narodilo prvních a rekordních 16 štěňat zlatého retrívra. V tu dobu mohlo být ve vrhu jen 6 štěňat a zbytek musel být utracen, ale tehdy povolila Plemenná kniha Českého mysliveckého svazu výjimku a bylo ponecháno 10 štěňat – 5 fenek a 5 psů. Jednalo se o vrh „M“ v chovatelské stanici Golden Araukarity. Dvě štěňata z prvního českého vrhu vyměnil J. Hylmar za holandského psa Eroše v.d. Maarnse Meent. Druhý vrh se narodil fence z prvního vrhu Mi-sse Golden Araukarity v roce 1983. Začátek českého chovu vypadal slibně, ale jak je tomu i u jiných plemen, některé importy nebyly zcela povedené. Nejčastějším problémem byly chybějící zuby.

Velkým otazníkem a často diskutovaným psem byl krásný interšampion Glenn Wesljarski z Jugoslávie. Byla mu přisuzována kousavost až agresivita, což je vlastnost u zlatých retrívrů zcela nepřipustná. Jenže někteří tvrdili, že to není pravda, jiní, že je to častou změnou majitele. Častá změna majitele ale také mohla být zapříčiněna jeho nevypočitatelným chováním. Někteří byli i názoru, že svou negativní povahu předává na štěňata. V něčem možná byl přínosem, v něčem naopak ne.

Zlatý zlatý retrívr

Zlatý retrívr byl v Anglii, dnes už snad na celém světě, považován za prvotřídního psa. Kdo neví, jaké plemeno si pořídit a nevádí mu ani delší chlupy, ani větší velikost psa, koupí zlatého retrívra nic nezkaží. Jsou to důvěřiví, dobrosrdeční, milí a velice přizpůsobiví psi. Je ideálem rodinného psa, vhodným i pro začátečníky. Má laskavý a zároveň okouzující výraz. Rozhodně ale je mnohem víc, než jen krásný pes. Je to doslova důvtip sám, který se umí chovat tak, že se s ním člověk nenudí.

Potřebuje však hodně pohybu, i když je to v dospělosti povaha klidná. Může žít v městském bytě stejně jako v rodinném domě na vesnici, ale rozhodně to není pes na zahradu, a už vůbec ne do kotce. Tam opravdu zlaté srdce zlatého retrívra nepatří. Ať je kde je, příliš neštěká. Je tak příjemným sousedem. Možná zabafá, když uvidí v blízkosti svého domova cizí lidi, ale u toho to zůstane. Není ostrý a nechce nikomu ubližovat. Je důvěřivý, a to velice. Snad by byl ještě ochotný bránit svou rodinu, ale ne majetek. Je vtělením dobroty, a jak se říká, nechal by na sobě i dříví štípat. Protože je to plemeno,

▲ Dobrácký pohled ke zlatým retrívrům neodmyslitelně patří.
(foto: Jana Taubrová)

kteří touží po kontaktu s lidmi, mohou mít zejména štěňata, když jsou ponechána o samotě, tendenci ke kňučení a poštekávání. Vhodným procvičováním je možné psa naučit, že se má chovat tiše.

Zlatý retrívr je pohodový, nenápadný, gentlemanický a klidně vyhlížející pes. Příliš temperamentních, plachých anebo nedůvěřivých „zlatáků“ je opravdu poskrovnu. Jeho temperament je příjemný, i když štěňata bývají mnohdy rádně živá a veselá. Je mimořádně společenský, přátelský a přívětivý.

Jeho mírná, přátelská a oslňující povaha se odráží i ve vztahu k jiným zvířatům. S ostatními zvířaty vychází zpravidla velmi dobře, a to i s cizími psy. Nemívá prakticky problémy s dominancí, ani s hierarchií. Rád se stýká a hraje si s jinými psy. Opravdovým potěšením pro něj jsou pak procházky psím parkem. Většinou si chce hrát s každým psem, zejména v mladém věku, ale může se najít výjimka. Nevhodné chování k ostatním psům je zpravidla způsobenou špatnou socializací, izolací od ostatních psů v době růstu, nebo i špatnými zkušenostmi v mladém věku.

Doma rychle velmi přílne k menším zvířatům a má tendenci je ochraňovat, hýčkat a chová k nim mateřské city. Může být výborným

kamarádem kočky, papouška, křečka, stejně jako kolouška. Pozor však na štěňata, ti mají tendenci si s nimi i trochu nešetrně hrát.

Skutečně pes pro každého?

Snad každého láká si tohoto psa pohladit. Štěňata zlatého retrívra jsou snad těmi nejhezčími štěňaty na světě. S čistým svědomím lze konstatovat, že je to pes vhodný jak pro mnohočlennou rodinu, tak pro dobře se pohybujícího seniora. Je to pes pro každou věkovou kategorii. Přesto není vhodný až tak pro každého. Bezpodmínečně totiž potřebuje dlouhé procházky do přírody a zaměstnávat hlavu. Aktivní životní styl, to je to, co potřebuje.

Uvítá běhání vedle kola, běžce nebo bruslaře, ovšem to je jen monotónní pohyb pro dobrou kondici, vybití energie, ale ne naplnění mysli. Mnohem víc bude nadšeně a donekonečna běhat za míčkem nebo pro dummy, nejlépe do vody, bude se učit nové cviky, nebo nejlépe smysluplně vykonávat nejrůznější cviky. Bude nešťastný v rodině, kde je čas jen na krátké procházky párkrát týdně.

Tento blondatý krasavec je výborným psem k dětem, nekomplikovaný, mírný a láskyplný. Děti miluje a dokáže se jim trpělivě dlouhé hodiny věnovat. Přesto by toho neměli zneužívat děti ani rodiče. Je to přece jen pes, ne chůva nebo hračka na hraní. Nabízené pamlsky bere opatrně, což je zejména u dětí, starších lidí či hendikepovaných opravdu důležité. Křik a rychlé pohyby dětí ho nevyvádí z míry.

Potřebuje hodně času svého pána. Nechce být sám a chce být nějak užitečný. Když už nic, tak alespoň dělat radost. Je považován za nejklidnějšího a nejmírumilovnějšího ze všech retrívřů. Tento převelice shovívavý společník si snadno získá srdce snad každého člověka. Má zlatou nejen barvu, ale i povahu.

Je výborným rodinným psem pro aktivní rodinu, která bude ochotná svého psa brát všude s sebou. Zavřít jej do kotce a vzpomenout asi na něj jen v době krmení je trestuhodné (a nejen u zlatého retrívra). Jen povrchní zájem, poté, co nadšení ze štěněte opadne, je pro zlatého retrívra učiněné neštěstí. Navíc samota mu vadí a škodí jeho příjemné povaze.

Bláznivý aportér

Do všeho rád kouše a pořád bere něco do tlamy. Na to je zapotřebí myslet, aby nenastaly problémy, že bere něco, co nesmí. Musí mít neustále dostatek hraček. Až neskutečně rád něco nosí v tlamě. Jakkoliv dlouho a téměř cokoliv a kdekoliv. Dospělí psi se ke svým i cizím hračkám chovají opatrně až něžně. Ovšem štěňata, ta nemají problém cokoliv rozkousat a rozžvýkat. Proto je opravdu na místě, aby toto hravé a věčně rozesmáté plemeno mělo spoustu věcí na zabavení a nošení, a také samozřejmě spoustu vhodného zaměstnání.

Pro samou nudu někteří jedinci mohou začít ničit věci, nebo se dokonce začnou toulat. Potřebuje být s lidmi, potřebuje zábavu a potřebuje něco dělat. Jen v tom vidí náplň života. Je vděčný za každou pozornost, hru, sport či práci, kterou mu jeho pán věnuje. Je velice vnímavý, chce poslouchat a těší se na spolupráci se svým pánem. A když u toho ještě lítá míček vzduchem, co víc si může přát? Házet aportíky do vody! Vodu miluje v jakémkoliv skupenství. Vleze nadšeně do každé kaluže stejně jako do divoké řeky nebo rozsáhlého moře. Za vděk vezme zabahněným rybníčkem nebo zahradním jezírkem. Ani teplota vody pro něj není rozhodující. Může být 30 °C stejně jako 1 °C. Skočí tam se stejným nadšením. Jistě netřeba připomínat, že si svou krásnou srst dokáže rychle a často i důkladně umazat.

Výchova a výcvik zlatého retríva

Jeho pověst skvělého rodinného psa může způsobit problémy. Noví majitelé jsou pak přesvědčeni, že se nemusí vychovávat ani cvičit, že vše pochopí hned sám. Také se snadno zapomíná na to, že je i štěnětem a pubertákem, jako každý jiný pes. Teenagerské období pak může být pro pejskaře začátečníka poměrně náročné. Rozhodně však patří mezi nejučenlivější a neposlušnější psy.

Zlatí retrívři jsou velmi vnímaví, a chytrost tohoto psa svádí k domněnce, že jej může vychovávat či cvičit i odrostlejší dítě. Není to však pravda. Pes rychle pozná slabé stránky a nedostatky dětí, které se pak snaží využít ve svůj prospěch. Nenápadně zkouší „kdo z koho“. Pozná to štěně i dospělý pes. Ani po fyzické stránce dítě na zlatého retríva nemá. Proto rozhodně nikdy nemůže s byt již vychovaným psem chodit dítě na procházku samo bez dohledu starší osoby. Stát

▲ Na délku srsti zlatého retrívra má velký vliv jeho věk i genetika.
(foto: Jana Taubrová)

se může prakticky cokoliv, a když takový velký pes jen prudčeji zabere na vodítku, je problém či neštěstí na světě. Zato výborně a citlivě si dokáží zlatí retrívři s dětmi hrát. Například i při házení aportu bezpečně rozpozná, zda se jedná o hru či výcvik.

Ve společnosti je bezproblémový a umí se chovat. Samozřejmě bez potřebné výchovy to nepůjde. Potřebuje výchovu a výcvik již od štěněte, a to i s ohledem na jeho velmi dobrou cvičitelnost a fantastickou vnímavost, ale také rychle se zvětšující hmotnost a velikost. Výcvik, ať je jakýkoliv, musí být pro psa hlavně zábava. Musí být veden citlivě, bez hrubého násilí, které zlatý retrívř snáší velice špatně. Je to pes, který chce dělat radost. Po zvládnutí základní výchovy a socializace se velice snadno a rád učí novým věcem. Je nadšený, když se po něm něco chce. Velmi dobře se také motivuje za pomoci míčků a jiných aportů, nebo pamlsků, které miluje. Jeho ovladatelnost je doslova pozoruhodná. Do práce ho rozhodně není nutné nutit.

Ať už si majitel vybere jakékoliv pracovní či sportovní zaměření, důležité je, aby z něho měli radost oba – člověk i pes, a aby bylo prováděno dostatečně často. Stejně jako labradorský retrívř má vlast-

▲ Ani pro krásného zlatého retrívra není prioritou čistá srst.
(foto: Jana Taubrová)

nost „will to please“, což v překladu znamená, že má velkou snahu se zavděčit, aniž by za tím hledal cokoli jiného pro sebe. Nuda a lelkování je zlatému retrívrovi cizí.

Co všechno je možné s tímto psem dělat

Správný výběr vrhu (po jakých rodičích a co se psem chci já jako majitel dělat) je v následném soužití člověka se psem velkým plusem. V minulosti byl ryze psem loveckým, ale lidé se velmi záhy přesvědčili, jak báječný je to společník, aniž by v hlavě měl jen lov. Velice brzy byl kromě lovecké praxe využíván pro nevidomé. Ostatní využití a sporty přišly až poté. Je to plemeno takřka všestranné. Odhaduje se, že jen necelých 10 % zlatých retrívrů se věnuje lovecké práci. Svými vlastnostmi je velice podobný labradorskému retrívrovi, a proto je jeho využití téměř shodné. Je potřeba najít alternativu, čím zlatého retrívra zaměstnat, když třeba není možnost ho využívat lovecky.

Jeho vnímání, pracovitost, ovladatelnost a vytrvalost v čemkoliv jsou proslulé. Je to rozený atlet a expert na cokoli. Výchvik obediencie,

poslušnosti, dogdancing, záchranářský výcvik... v tom všem může být dobrý. Zvládne i agility, flyball či frisbee, i když to nejsou jeho nejsilnější domény. Na práci se umí maximálně koncentrovat.

Velmi často je k vidění jako asistenční nebo canisterapeutický pes. Ve střediscích je s výbornými výsledky cvičen coby pes pro nevidomé, neslyšící nebo motoricky postižené lidi. Dokáže hluchého člověka upozornit na zvonek, telefon, požární hlásič, křik a pláč malého dítěte, může se naučit reagovat i na další potřebné zvuky. Umí rozsvítit či zhasnout světlo, otevřít i zavřít dveře, podat telefon, sundat ponožky... To je jen malý zlomek toho, co bude rád dělat jen proto, že dělá radost, a cítí, že je potřebný. Nedělá mu výrazný problém změna majitele, jako mnohým jiným plemenům. Téměř žádné změny a prostředí neřeší. Vzhled i jemné chování zlatého retrívra mají pozitivní vliv na lidi kolem. Psi bývají zpravidla průraznější a snaží se ve smečce více prosadit, feny pro změnu náladovější, ale přitulnější. Zlatý retrívr miluje lidi, dokáže kolem nich poskakovat a zejména v mládí má tendenci po lidech skákat. To je zapotřebí včas odnaučit.

Vytříbený čich tohoto plemene ho předurčuje k vyhledávání ukrytých omamných látek a výbušnin. Výbornou práci zastane i při hledání ztracených lidí. Je nadšeným pracantem a to tak dlouho, dokud to pán potřebuje. Potřebuje být v nějakém ději, na akcích a mezi spoustou lidí.

Výborně pracuje i ve skijöringu (lyžař a pes). Překvapivá je možná informace, že zlatý retrívr je také občas k vidění ve spřežení. Pak často pracuje na vůdčí pozici – jako hlava smečky v zápřahu. Potkat před saněmi jej můžeme zejména na Aljašce a ve skandinávských zemích. A právě i ve skandinávských zemích je velice oblíbeným pomocníkem v jiném směru. Zde je rozšířený lov a rybolov a retrívři pomáhají nosit stanovou výbavu, lovit, aportovat a dělat společnost v liduprázdných oblastech.

Zlatý retrívr – ideální pomocník v lese, ve vodě a na poli

I když někteří chovatelé pořád zdůrazňují, že se jedná o lovecké plemeno, a s tímto lze jen souhlasit, nemají všichni šanci, a majitelé možnosti, a to z nejrůznějších důvodů, věnovat se loveckému výcvi-

▲ Zlatý retrív je spolehlivý pracant. (foto: Simona Malá)

ku a především využití. Proto je dobře, že je možné zlatému retrívrovi nabídnout jiné alternativy využití jeho skvělých vlastností. V konečném důsledku to dozajista ocení všichni.

Kdo však má tu možnost a chuť se věnovat loveckému výcviku a následnému užití loveckého práva, bude jistě ze všestrannosti a ovladatelnosti zlatého retrívr v lese nadšen. Je houževnatý, vytrvalý a odolný vůči každému počasí, což při práci v lese je velice důležité. Dokonce upřednostní plískanice, déšť a sníh před vedrem. Miluje nejen vodu a přírodu, ale také aportování. Do vody chodí velmi ochotně a rád, avšak vchází do ní zpravidla s rozmyslem a jaksí opatrně. Jen zcela výjimečně je ve skocích do vody průrazný. Svému pánovi donese zastřelenou zvěř snad odkudkoliv. Dokáže aportovat zvěř i na 100 metrů, přičemž pokud sám neví, stačí mu ukázat směr, jakým se při hledání vydat. Slovo „retriever“ znamená „přinášet“. V aportování jsou opravdoví specialisté.

Existují soutěže jen pro retrívr, které přezkušují kvalitu loveckého upotřebení retrívrů bez potřeby využití lovné zvěře a zároveň poskytují výbornou zábavu. Jedná se o tzv. working testy, v České republice nový sport, jinde ve světě velmi oblíbený a uznávaný.

Retrívřům umožňuje rozvinout pracovní vlohy. Vše je zde velmi zaměřeno na posílení aportování v plné míře, ovladatelnost, poslušnost a týmovou spolupráci – majitel a jeho pes. Tyto vlastnosti má zlatý retrívř bezkonkurenční. Namísto zvěře jsou používány k aportování dummy (kožený nebo látkový váleček naplněný hmotou, která nedovoluje ponoření dummy pod vodní hladinu). Při samotné soutěži jsou psi rozděleni do jednotlivých kategorií dle stupně výcviku. Rozhodčí simulují s dummy lovecké situace.

Zlatý retrívř dobře pracuje po výstřelu. Je klidný a přitom zároveň radostný. Specializuje se na dohledávku a aportování střílené zvěře, převážně z vody. Nutná je vnitřní inteligence, aby věděl, jak se vypořádat se situací, neboť je vcelku běžné, že do vody skočí, aniž by předem věděl, kudy je nejlepší z vody i se zvěří vylézt. Přece jen nezdířka jsou břehy vysoké, těžko přístupné a pes se tak poměrně hodně naplave, přičemž sám si musí najít cestu, kudy bezpečně ven. Zvěř není čí škubáním ani kousáním, nebo příliš silným stiskem. Měkká morda je podmínkou pro dobře pracujícího zlatého retrívře a retrívře všeobecně. Silný zkus, škubání či načínání je vylučující chybou na jakémkoliv zkoušce lovecké upotřebitelnosti. Ostrost na škodnou absolutně postrádá. Výborně zvládá i tzv. značení. To znamená, že po dopadu 5 až 6 kachen (případně maket nebo dummy) je schopen sledovat, kam spadnou, a posléze je všechny postupně svému pánovi nanosí.

K lovecké práci má velké vlohy, ale vše se musí naučit. A ne sám od sebe. Chce-li budoucí majitel vyloženě pracovního loveckého psa, je potřeba vybírat z pracovní vedené linie. Už osmitýdenní štěně musí projevovat ochotu k nošení předmětů. Se zlatým retrívřem je pak možné skládat nejrůznější zkoušky, např. zkoušky vloh, podzimní zkoušky, všestranné zkoušky, speciální vodní práce a doménou retrívřů jsou pak field trials.

Radosti a starosti s chovem

Problémem v chovu zlatého retrívře bylo to, že několik let se jednalo o doslova módní plemeno a množitelé se předháněli, kdo bude mít víc štěňat a snad i větší zisk.

Při výběru mladičkého jedince pro chov je potřeba se vedle správného skusu a celkové vyváženosti zaměřit i na pigmentaci a velmi tmavé oči.

▲ Voda je jeho živel. (foto: Jana Taubrová)

I když by měla být nosní houba černá, u zlatých retrívrů se často vyskytuje depigmentace nosní houby. Je to však věcí jen estetickou a u tohoto plemene běžnou. Barva nosní houby se může měnit podle ročního období – čím je více slunečního záření, tím je černější. Vliv může mít i věk – stářím u některých jedinců světlá. Na sytost zbarvení pigmentu na nose má u některých fen také hárání.

Nežádoucí a vylučující je bázlivá či agresivní povaha nebo reakce na střelbu. Retrív musí prokázat vlohky k aportování, ověřuje se nos a kontakt s vůdcem. Bonitaci musí absolvovat všichni retrívrři se svými majiteli, kteří chtějí mít uchovněného psa bez rozdílu dalšího uplatnění (lovecké, záchranářské, canisterapeutické...).

Srst zlatého retrívra

Srst je delší, respektive středně dlouhá, hladká (proto pojem hladkosrstý), přecházející do mírných až nenápadných vln. Je potřeba občasné pročesání, krizová místa jsou za ušima a pod lokty. Těmto místům je potřeba věnovat zvýšenou pozornost. Česání zabere málo

času, ale je vhodné každý týden, nebo alespoň každý druhý týden. Dobře poslouží drátěný kartáč a kovový hřeben. Línání je často velmi intenzivní, chlupů je všude hodně a česání je potřebné častěji. Nezřídka se stane, že během línání anebo v době kojení ztratí zlatý retrívr velmi mnoho srsti najednou a doslova je vyčesán z výstavní kondice.

Koupání se neprovádí příliš často a je zapotřebí si správně načasovat den koupání před výstavou. Není totiž dobré koupat zlatého retrívrů den před výstavou. Srst dlouho schne a získá snadno „neposlušný“ vzhled. Čím je srst hustší, tím potřebuje více času na přípravu na výstavu. I několik dnů. Musí se dostat do přirozeného tvaru. Srst je zapotřebí často pročesávat, dokud zcela neuschne.

Pro výstavní předvedení se zlatý retrívr upravuje zastříháváním srsti do ladných křivek. Bez úpravy to dnes už na výstavě prostě nejde. Není to úplně krátkosrsté plemeno a každý majitel chce zvýraznit jeho půvab. Ideální je požádat chovatele o podrobnou ukázkou jak na to, a je-li možnost, zúčastnit se i kurzu. Zároveň velmi pomůže sledovat výstavní jedince, kteří se umístí na předních místech, a také vyhodnotit fotografie z výstav.

K úpravě je zapotřebí kovový hřeben nejlépe dvou typů mezer mezi jednotlivými zuby, eflační nůžky, nůžky se zakulacenou špičkou, kartáč se železnými hroty a někdy se používá i trimovací nůž. Eflačními nůžkami se upravuje srst kolem uší na krátko, aby vypadaly úhledně. Dále se jimi srst vystříhá na pánevních končetinách od hlezenního kloubu směrem dolů a na hrudních končetinách od prstu na zápěstí směrem dolů. Tyto nůžky pomohou zastříhování zjemnit do přirozeného vzhledu nenásilných tvarů, bez výrazných „zubů“ v srsti. Srst musí mít všude nenápadné přechody. Za pomoci obyčejných nůžek se tvaruje vlajka ocasu, prapory na zadní části stehů, a to až po hlezenní kloub (někdy pomohou i eflační nůžky), prapory na zadní části hrudních končetin a přecházející chlupy na tlapkách. Trimovacím nožem se v některých případech upravuje hrudník a krk. Vždy se mají zvýraznit klady psa. Je krásný, je-li srst hustá, příjemně úhledná a čistá.

Vystavování je možné „volné“ – na vodítku a v přirozeném postoji, ale mnohem častěji se praktikuje „figura“ s pomocí majitele. Hlava se drží výše, „hrdě zvednutá“, s mordou ve vodorovné linii. Ocas má být během vystavování ve statické v plynulé linii se hřbetem. Jelikož málokterý pes toto v klidu a po dlouhou dobu dokáže, vystavovatelé

▲ Rozdíl mezi psem a fenou musí být na první pohled zřejmý.
(foto: Jana Taubrová)

jednou rukou drží špičku ocasu (většinou poslední chlupy) a přidrží ocas v požadované linii kdykoliv během vystavování ve statickém postoji. Výstavní „obojek“ ve výstavním postoji vede jaksi ležérně přes hrudník, rameno, lopatku a kohoutek.

Zdraví

Největším strašákem u zlatého retrívrů jsou potíže s klouby. Všechny ostatní nemoci jsou považované za méně časté. Je tak velice důležité psu poskytnout zejména v období růstu co nejkvalitnější potravu (nejlépe používat holistická či superprémiová krmiva, zaměřená na štěňata velkých plemen), pomohou i preparáty na kloubní výživu. Problémem je především dysplazie kyčelních a loketních kloubů, osteochondróza, v pokročilejším věku artritida. Ta se ve výjimečných případech objevuje i ve velmi mladém věku, kdy ještě pes ani nedospěje do úplné dospělosti. Tomuto problému je možné částečně předcházet nebo zmenšit možné potíže uvážlivým chováním – nepřetěžovat štěně ani mladého psa dlouhými túrami, minimalizovat

pohyb po kluzkém povrchu, zamezit skákání přes překážky i nadměrnému běhání po schodech. Někteří jedinci mohou trpět obezitou. Zde je ale na vině člověk. Průměrná hmotnost 27 až 32 kg je zcela adekvátní. Majitelé by měli dbát na dobrou kondici bez zbytečného překrmování.

Dále se u zlatého retrívra může objevit epilepsie, nádorová onemocnění, srdeční potíže, problémy s močovými kameny, torze žaludku, von Willebrandova choroba (problémy s krví), kožní alergie např. na potravu, bleší kousnutí nebo i alergie na pyl. Je zaznamenán nejeden případ tzv. lízacího syndromu, při němž si pes líže donekonečna jedno místo, zpravidla na některé končetině, až si udělá špatně se hojící bolák. Nejedná se o onemocnění přenosné, ale ani vyléčitelné. Tento syndrom ještě není dostatečně probádán a vyskytuje se u mnohých plemen, převážně krátkosrstých.

Není vyloučeno oční genetické postižení – entropium, ektropium, šedý zákal – katarakta a progresivní atrofie sítnice. Všechny oční genetické nemoci jsou však v chovu zlatého retrívra na ústupu a objevují se ve velmi malé míře, protože solidní chovatelé zlatých retrívrů u nás (v zahraničí běžně) podstupují v České republice nepovinné vyšetření očí PRA-prcd.

V neposlední řadě je potřeba upozornit na potřebu pravidelné kontroly zvukovodu, neboť toto plemeno má dispozice k zánětům zvukovodu.

Jak by měl vypadat ideální představitel plemene

Zlatý retrívr je pes vyvážený, symetrický a na první pohled laskavě důvěřivý. Krok dlouhý a volný, bez nadměrného zvedání končetin vpředu.

Hlava tohoto psa je široká, ale nesmí působit hrubým dojmem. Stop je zřetelný, nosní houba přednostně černá, ale jak již bylo řečeno, nezřídka bývá i masově zbarvená. Tlama je silná, široká a hluboká. Délka tlamy přibližně odpovídá délce od stopy k týlnímu hrbole. Chrup by měl být kompletní a s pravidelným nůžkovým skusem, ovšem plnochrupost není podmínkou zařazení psa do chovu. Nutností je nůžkový skus. Mohou chybět M3 a další dva zuby mimo řezáky a špičáky. M3 dle klubu nejsou považovány za funkční zuby, proto se do celkového počtu nezapočítávají. V případě neplnochrupého

jedince je krytí možné pouze ve spojení s plnochrupým jedincem. Oči zlatého retrívr by měly být co nejtmavší hnědé barvy, široce posazené a s tmavými okraji očních víček. Uši jsou střední velikosti, nasazeny zhruba ve stejné výši jako oči.

Krk je suchý a svalnatý, hřbetní linie rovná, hrudník hluboký, stejně jako žebra. Ocas je nasazen a nesen na úrovni hřbetní linie, dosahuje k hlezňům a na konci není zatočený. Končetiny jsou rovné, kravský postoj pánevních končetin je vysoce nežádoucí. Tlapy jsou kulaté.

Srst je hladká nebo zvlněná s dobrými praporce a hustou podsadou, odpuzující vodu. Zbarvení srsti je ve všech odstínech zlaté nebo krémové barvy, ne však červené ani mahagonové. Povoleno je několik málo bílých chlupů na hrudníku.

Výška psa v kohoutku je stanovena na 56 až 61 cm a feny na 51 až 56 cm.

Každá odchylka od standardu se musí posuzovat jako vada, jejíž hodnocení musí být v přesném poměru k jejímu stupni závažnosti a k jejímu vlivu na celkový zdravotní stav a pohodu psa.

Orientační počet chovatelských stanic v ČR: cca 500, aktivně působí zhruba třetina

Jak by měl vypadat ideální postoj při předvádění na výstavě: volně či staticky, každému zlatému retrívrovi vyhovuje postoj jiný, lze při předvádění kombinovat i oba způsoby

Nejčastější vady vedoucí k vyloučení z chovu: špatný skus, DKK, povaha a s tím související reakce na střelbu

Nejčastěji se momentálně objevující genetické onemocnění: DLK, DKK, epilepsie, nádorová onemocnění

Podmínky pro uchovnění psa a feny:

- Oba kluby mají chovné podmínky totožné, RK CZ doporučuje vyhodnotit DLK, jeho hodnocení nemá vliv na chovnost. U psa výstavní ocenění: nejméně dvě výstavy, z toho jedna vyššího typu, ocenění minimálně 2x VD, výkon – vloh, zkoušky: OVVR – Ověření vlohových vlastností retrívrů, nebo lovecká zkouška,

kde je přezkušováno přinášení, DKK: 0/0 až 2/2, chrup: mohou chybět M3 a další dva zuby mimo řezáků a špičáků. U fen výstavní ocenění: nejméně dvě výstavy, z toho jedna vyššího typu, ocenění minimálně 2x VD, výkon – vlohy, zkoušky: OVVR – Ověření vlohových vlastností retrívrů, nebo lovecká zkouška, kde je přezkušováno přinášení, DKK: 0/0 až 2/2, chrup: mohou chybět M3 a další dva zuby mimo řezáků a špičáků

- Ocenění pro chovnost platí ode dne dovršení stáří jednoho roku
- DKK: 0/0 až 1/1 bez omezení, 0/2, 1/2, 2/2 musí být páření pouze jedinci negativními. Za negativní jsou považováni jedinci stupně 0–1
- Zdravotní vyšetření, které je podmínkou k uchovnění: pouze DKK po roce věku
- Zdravotní vyšetření doporučované před připuštěním psa či feny do chovu: DLK, vyšetření očí, ramenních kloubů, srdce, štítné žlázy, ichtyoze (lupovitosti). Vše záleží na zodpovědnosti a vůli jednotlivého chovatele v součinnosti se znalostmi vlastních predispozic u svých chovných jedinců.

Průměrný počet štěňat ve vrhu: 7–8

Průměrná cena štěňat: V ČR 12 000 Kč, v zahraničí 900 eur. Cena štěněte je v přímé závislosti mezi momentální nabídkou a poptávkou, úspěšnosti obou rodičů, nákladů spojených s krytím... Při krytí v zahraničí jsou poplatky spojené s nakrytím feny mnohonásobně vyšší, pohybují se průměrně mezi 900 – 1 200 eur.